

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Põllumajandusminister
määrus
terviktekst
14.12.2019
Hetkel kehtiv
RT I, 15.11.2019, 2

Loomses toidus saasteainete riikliku järelevalve reguleerimise kord ning kontrollproovide võtmise ja analüüsimise meetodid¹

[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

Vastu võetud 06.01.2003 nr 1
RTL, 24.01.2003, 13
jõustumine 27.01.2003

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
25.06.2014	RT I, 28.06.2014, 72	01.07.2014
25.11.2014	RT I, 28.11.2014, 10	13.12.2014
21.08.2015	RT I, 29.08.2015, 1	01.09.2015
12.11.2019	RT I, 15.11.2019, 1	14.12.2019

Määrus kehtestatakse [toiduseaduse](#) § 19 lõike 3 ja § 51³ lõike 2 alusel.
[RT I, 28.11.2014, 10- jõust. 13.12.2014]

§ 1. Üldsätted

(1) Määrus kehtestab korra loomses toidutoormes või toidus (edaspidi *loomne toit*) esinevate käesoleva korra lisas 1 nimetatud saasteainete riikliku järelevalve reguleerimiseks ning kontrollproovide võtmise ja analüüsimise meetodid saasteainete uurimiseks loomses toidus.

(2) Loomses toidus esinevate saasteainete riikliku järelevalve käigus kontrollitakse tapamajja ning teistesse loomset toitu käitlevatesse ettevõtetesse toodud põllumajandusloomi või loomset toitu. Põllumajandusloomades või loomses toidus kontrollitakse järgmiste saasteainete esinemist:

[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

1) ravimiseaduse § 15 lõike 6 alusel kehtestatud biostimulaatorite, hormoonpreparaatide ja muude ainete nimekirjas nimetatud aineid (edaspidi *keelatud ained*);

[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

2) põllumajandusloomadel kasutamiseks lubatud veterinaarravimite jääke lubatust suuremates kogustes;

3) teiste lisas 1 nimetatud saasteainete jääke lubatust suuremates kogustes.

(3) Loomse toidu ohutust saasteainete osas uuritakse toiduohutuse seireprogrammide raames või juhul kui:

1) on põhjendatult alust arvata, et selles esineb saasteaineid koguses, mis ei luba loomset toitu kasutada vahetult toiduks või toidu valmistamise eesmärgil;

2) on põhjendatult alust arvata, et loomses toidus leiduvad veterinaarravimite jäägid võivad ohustada inimese tervist või halvendavad toidu omadusi;

3) on põhjendatult alust arvata, et veterinaarravimite kasutamise korda on rikutud.

(4) Ametnik peab vajaduse korral välja selgitama saaste põhjused ning rakendama abinõud saastunud loomse toidu edasise käitlemise peatamiseks kuni saastuse kõrvaldamiseni.

[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

§ 2. Saasteainete riikliku järelevalve korraldamine loomses toidus

[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

(1) Riikliku järelevalvet loomse toidu ohutuse üle teostab Veterinaar- ja Toiduamet.

[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

(2) Saasteainete sisaldus loomses toidus tehakse kindlaks vastavalt igaaastasele kontrolliplaanile pistelise kontrolli käigus riikliku järelevalve käigus võetud kontrollproovide analüüsimisel.
[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

(3) Veterinaar- ja Toiduamet koostab igal aastal loomses toidus saasteainete sisalduste uurimiseks proovivõtuplaani, lähtudes lisas 2 sätestatud igal aastal põllumajandusloomadel ning loomses toidus kontrollitavate saasteainete loetelust loomaliikide või toidugruppide kaupa ning arvestades lisas 3 sätestatud igal aastal kontrollitavate loomade arvu või kontrollitava loomse toidu koguseid ja esitab selle Maaeluministeriumile kontrolli tegemisele eelneva aasta 15. detsembriks.
[RT I, 29.08.2015, 1- jõust. 01.09.2015]

(4) Veterinaar- ja Toiduamet näeb kontrollproovide kogumise plaanis ette igas maakonnas võetavate kontrollproovide arvu ning kooskõlastab nende kogumise ja laboratooriumidesse analüüsimiseks saatmise graafiku analüüse teostavate laboratooriumidega.

(5) Veterinaar- ja Toiduamet selgitab enne riikliku järelevalve teostamist välja loomset toitu käitleva ettevõtte töögraafiku ning koostab käitlemisettevõtte kohta kontrollproovide võtmise kava.
[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

(6) Veterinaar- ja Toiduamet teeb kokkuvõtte aasta jooksul riikliku järelevalve käigus võetud kontrollproovide analüüside tulemustest ja edastab selle Maaeluministeriumile järgneva aasta 31. märtsiks.
[RT I, 29.08.2015, 1- jõust. 01.09.2015]

(7) Analüüse teostavad laboratooriumid esitavad kaks korda aastas 15. jaanuariks ja 15. juuliks koondaruande analüüsitulemustest Veterinaar- ja Toiduametile.

§ 3. Saasteainete riikliku järelevalve reguleerimine loomses toidus

[Kehtetu - RT I, 15.11.2019, 1- jõust. 14.12.2019]

§ 4. Kontrollproovide võtmise meetodid ning kontrollproovi kogused

(1) Kontrollproovi võib võtta toorpiimast, kaladest, munadest, meest, looma rasv- ja lihaskoest, neerudest, maksast, verest, uriinist või looma väljaheidetest.

(2) Ametnik võtab kontrollproovid üldjuhul tapamajas, loomapidamisettevõttes või teistes loomset toitu käitlevates ettevõtetes. Jahipidamise käigus kütitud ulukitelt võtab ametnik kontrollproovid nende käitlemise paigas.
[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

(3) Kontrollproovi võtmisel tapamajas võetakse proove võimalikult erinevatelt põllumajandusloomadelt või loomsest toidust. Uuritavate loomade valikul arvestatakse järgmisi andmeid:

- 1) looma sugu, vanus, liik ja pidamistingimused;
- 2) informatsioon loomapidaja kohta;
- 3) informatsioon farmakoloogiliselt aktiivsete ainete kasutamise kohta loomapidamisettevõttes;
- 4) muu informatsioon, mis viitab farmakoloogiliselt aktiivsete ainete kasutamisele loomapidamisettevõttes;
- 5) üldine informatsioon seoses konkreetsete veterinaaravimite kasutamisega loomapidamisettevõttes;
- 6) kontrollproove võttes tuleb vältida mitmekordset proovide võtmist ühes ettevõttes.

(4) Kontrollproovi võtmisel loomapidamisettevõttes võetakse proove võimalikult erinevatelt põllumajandusloomadelt või loomsest toidust. Uuritavate loomade valikul arvestatakse järgmisi andmeid:

- 1) informatsioon loomapidamisettevõttes loomade aretuse, kasvatamise ja nuumamissüsteemiga seonduva kohta, samuti informatsioon loomapidamisettevõttes peetavate loomade tõu ja soo kohta;
- 2) farmakoloogiliselt aktiivsete ainete kasutamine või kasutamise tundemärgid;
- 3) kõrvalekalded looma soole iseloomulikest tunnustest;
- 4) muutused looma käitumises;
- 5) sama arengutase eri tõugu või erinevas vanuses loomade rühmas;
- 6) hästi kohanenud ja vähese nahaaluse rasvaladestusega loomad.

(5) Kontrollproovi võtab ametnik järgmiselt:

[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

- 1) lihaskoe proovi rümba aba-, puusa- või kaelapiirkonna (4.–5. kaelalüli vastas olevatest) lihastest tapamajas tapaliinil käideldavalt loomade rümpadelt; linnurümba lihaskoe proovi võtab ametnik ühelt rümbalt või koondproovina mitmelt rümbalt. Kontrollproovi kogus on 0,5 kg või vajadusel suurem olenevalt analüüsimetodist;
- 2) rasvkoe proovi tapamajas tapaliinil käideldavate loomade rümpade nahaalusest rasvkoest või neerusid ümbritsevast rasvkoest. Kontrollproovi kogus on kuni 0,1 kg;
- 3) neeruproovi puhul tapamajas tapaliinil käideldavate loomade rümbalt ühe neeru, mis vabastatakse neerukapslist ning puhastatakse rasv- ja sidekoest;
- 4) maksaproovi tapaliinil käideldavate loomade rümpade maksast nii, et see haaraks maksa kesk- ja perifeerset osa; lindudel võetakse prooviks terve maks. Kontrollproovi kogus on 0,25 kg või vajadusel suurem, olenevalt analüüsimetodist;

- 5) vereproovi loomapidamisettevõttes loomadelt või tapamajas loomade veretustamisel igalt loomalt 40–100 ml verd, millest seejärel eraldab seerumi või plasma;
- 6) uriiniprooviks loomapidamisettevõttes loomadelt või tapamajas tapaliinil käideldavate loomade rümbalt eraldatud kusepõiest kateetriga 50 ml uriini. Kui ühelt loomalt ei ole võimalik võtta 50 ml uriini, siis tuleb võtta lisaks kontrollproov teiselt loomalt ning teise pudelisse;
- 7) väljaheiteproovi võtab ametnik loomapidamisettevõttes loomadelt või tapamajas tapaliinil käideldavate loomade rümbalt eraldatud siseelunditest. Kontrollproovi kogus sõltub kasutatavast analüüsimeetodist;
- 8) toorpiimaproovi loomapidamisettevõtte piima kogumise tsisternidest (2/3 igal aastal analüüsitava kontrollproovide koguarvust) või piimakäitlemisettevõtte piima transpordivahendite tsisternidest (1/3 igal aastal analüüsitava kontrollproovide koguarvust). Kontrollproovi kogus on 200 ml koondproovina või vajadusel suurem, olenevalt analüüsimeetodist;
- 9) kalaproovi loomapidamisettevõttes. Kontrollproovi kogus on üks terve kala massiga mitte alla 0,5 kg;
- 10) munaproovi loomapidamisettevõttes (2/3 igal aastal analüüsitava kontrollproovide koguarvust) või munatoodete käitlemisettevõttes (1/3 igal aastal analüüsitava kontrollproovide koguarvust). Kontrollproovi kogus on 4 muna koondproovina;
- 11) meeproovi mee vurritamisel, pakendamisel või pakendatud meest. Kontrollproovi kogus on 0,2 kg.

(6) Ametnik vormistab kontrollproovi võtmise kohas kontrollproovide võtmise protokoll, mis sisaldab muu hulgas järgmisi andmeid:

[RT I, 28.11.2014, 10- jõust. 13.12.2014]

- 1) loomapidamisettevõtte andmed (märke on vajalik kontrollproovi võtmisel loomapidamisettevõttes);
- 2) tapamaja tunnustamise number (märke on vajalik kontrollproovi võtmisel loomapidamisettevõttes);
- 3) looma «Põllumajandusloomade registris» registreerimise number või andmed toote identifitseerimiseks selle edasisel käitlemisel;
- 4) looma liik;
- 5) uuritav proovimaterjal;
- 6) märgede looma ravimise kohta viimase nelja nädala jooksul enne kontrollproovide võtmist (märke on vajalik kontrollproovi võtmisel loomapidamisettevõttes);
- 7) uuritava saasteaine või saasteainete grupi nimi;
- 8) muud märkused.

§ 5. Kontrollproovide ettevalmistamine, pakendamine, jahutamine ning transport laboratooriumisse

(1) Kontrollprooviks võetud vere kogub ametnik katsutisse ning eraldab sellest seerumi või valmistab vere ette plasma eraldamiseks:

[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

- 1) vereseerumi eraldamiseks kogutakse veri puhtasse ja kuiva katseklaasi; verega katseklaasi hoitakse 1 tund 37 °C juures ning seejärel asetatakse külmikusse; seerumi paremaks eraldamiseks tuleb hüübinud veri klaaspulgaga katseklaasi seintelt lahti lükata; 4–5 tunni möödudes eraldatakse seerum pipetiga puhtasse katseklaasi; seerumit säilitatakse 4–6 °C juures;
- 2) vere ettevalmistamisel plasma eraldamiseks kogutakse veri puhtasse katseklaasi, kuhu on eelnevalt lisatud 1 mg hepariini 5–10 ml vere kohta või 2–3 tilka 1% hepariini lahust 15–20 ml vere kohta; katseklaasi sisu segatakse, pöörates katseklaase 10–15 korda korgiga alla; vereproove võib hoida külmkapis 2–3 päeva enne uuringule saatmist.

(2) Ühelt loomalt või tapamajas tapaliinil käideldavate loomade rümbalt eraldatud kusepõiest kontrollprooviks võetud uriini kogub ametnik plastmasspudelisse ning suleb pudeli korgiga. Kui uriiniproovid enne laboratooriumisse saatmist külmutatakse, peab pudelisse jääma vaba ruumi.

[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

(3) Pakendatud kontrollproovid tuleb kohe jahutada temperatuurini 2–6 °C ning hoida enne saatmist samal temperatuuril. Enne laboratooriumisse saatmist on lubatud külmutada ainult uriinproove. Uriiniproovid võib peale proovi võtmist külmutada temperatuurini –12 °C ja alla selle.

(4) Laboratooriumisse saadetakse kontrollproov tuleb panna puhtasse kinnisesse konteinerisse vältimaks kontrollproovide saastumist transpordi kestel. Konteiner tuleb pitseerida.

(5) Ametnik saadab kontrollproovid laboratooriumisse koos vormikohase kaaskirjaga, mis sisaldab muu hulgas järgmisi andmeid:

[RT I, 28.11.2014, 10- jõust. 13.12.2014]

- 1) looma liik;
- 2) uuritav proovimaterjal;
- 3) uuritava saasteaine nimi või saasteainete nimed;
- 4) muud märkused.

(6) Kiirestiriknevad kontrollproovid tuleb hoida transpordi kestel 2–6 °C juures.

(7) Külmutatud kontrollproovid tuleb hoida külmutatuna kuni proovide lähetamise sihtpaigani.

§ 6. Kontrollproovide analüüsimise meetodid

(1) Kontrollproove analüüsitakse Eesti või rahvusvahelistele standarditele vastavate või samaväärsete kvalitatiivsete või kvantitatiivsete meetoditega.

(2) Kõik kontrollproovid, mille analüüsimisel kvalitatiivsete meetoditega avastati lubatust suuremates kogustes saasteaineid, tuleb täiendavalt analüüsida täpsemate kvantitatiivsete meetoditega.

(3) Analüüsitulemuste õigsuse vaidlustamise korral teostatakse kordusanalüüsid antud valdkonna referentlaboratooriumis.

§ 7. Kontrollproovides saasteainete avastamisel riikliku järelevalve reguleerimine

[Kehtetu -RT I, 15.11.2019, 1- jõust. 14.12.2019]

¹Arvestades Euroopa Ühenduse Nõukogu direktiivi 96/23/EÜ (EÜT L 125, 23.05.1996) ja Euroopa Ühenduse Komisjoni otsuseid 97/747/EÜ (EÜT L 303, 6.11.1997) ning 98/179/EÜ (EÜT L 065, 5.03.1998)

Lisa 1 Loomses toidus esinevad saasteained
[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

Lisa 2 Igal aastal loomades ning loomses toidus uuritavate saasteainete loetelu loomaliigiti või toidugruppide kaupa
[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]

Lisa 3 Igal aastal uuritavate loomade arv või uuritava loomse toidu kogus
[RT I, 28.06.2014, 72- jõust. 01.07.2014]